

Del relatiu neutre

El relatiu neutre, pròpiament dit és el que origina oracions relatives adjectives, és a dir, que fan l'ofici d'un adjectiu o complement de nom, encara que l'antecedent del relatiu neutre no és cap nom o grup nominal sinó tota una oració: per això en diem relatiu neutre. En tot cas, per dir-ho d'una manera que no calgui precisar amb distincions, l'oració introduïda amb un relatiu neutre és un complement de l'antecedent, serveix per a afirmar o negar alguna cosa de l'antecedent i no és possible sense haver-lo enunciat prèviament. Com se sap, i tal com s'explica a tots els tractats gramaticals, el relatiu neutre és *cosa que* o *la qual cosa* (amb possibles variants com *fet que*, *cas que*, *paraules que*, etc.), però no el conjunt *el que*. Aquest conjunt té, certament, un valor neutre molt usual, però únicament en les oracions relatives substantives: per això abans hem dit que el relatiu neutre pròpiament dit és el de les adjectives. Les relatives substantives fan l'ofici d'un nom, és a dir, no són el complement d'un altre nom (i no tenen, per tant, antecedent) sinó el subjecte o bé el complement d'un verb: *Va explicar el que passava*, *No tinc el que vull*. Usar el conjunt *el que* com a relatiu neutre és una falta de sintaxi encara molt usual, i en trobem exemples, de tant en tant, fins i tot en textos que podríem qualificar de magistrals, deguts a lingüistes i professors de reconegut prestigi.

Convé recordar, per tant, que cal evitar oracions com *El que fa suposar que si o El que és més important* usades com a complements d'oracions anteriors, és a dir, referides a un antecedent i no com a membres d'una oració complexa: cal saber-se adonar que una oració com *el que és més important* equival a un grup nominal com *la cosa més important* —talment com *qui té fam* equival a *l'afamat*— que exigeix un lloc —subjecte o complement— en una oració pròpia. Però és possible, i així s'esdevé sovint, que l'antecedent que constitueix tota una oració sigui representat o substituït pel pronom neutre *això*, el qual es pot combinar perfectament amb el grup *el que* de les relatives substantives amb la intervenció d'un verb copulatiu. Així, una construcció com «*Va manifestar que s'ho pensaria. El que vol dir que no ho farà*» és incorrecta. Però podem dir, en canvi, *Va manifestar que s'ho pensaria. El que això vol dir és que no ho farà*.

Albert Jané